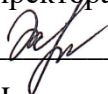

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Бурятия
АМО "Кижингинский район"
Комитет по социальной политике
Отдел образования
МБОУ Могсохонская СОШ

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по УВР

Жимбеева Н.Ш.

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

Батомункуева Т.Ш.

Приказ № 51/4

от «31» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Бурятская литература»

для обучающихся 5– 9 классов

ТАЙЛБАР И БЭШЭГ

Уран хайханай литература бэшэмэл үгын исскуство, тиимэһээ уран зохеол зохеоходоо, уран хурса, шэмэг удхатай үгэ гол түлэб аргануудай нэгэн болоно гэжэ һурагшадтаа хододоо һануулжа байха гэжэ программа зохёогшо дурадхана. /С.Ж. Балданов «Буряадһургуулийн программа. Буряад литература. V-XI классууд»/.

Нүгөө талаһаа, уран зохёол хүн тухай, тэрэнэй доторой байдал, хүниие тойрон байһан оршон байдал, байгаали, хүнэй ажабайдал, арад зоной ажаמידарал г.м. тухай зохёогдоһон байдаг. Бодото юумэнүүд, үнэн болоһон үйлэ хэрэгүүд, бодото байдал уран зохёолой, уран хайханай литературы үндэһэн боложо хэрэлэгдэдэг. Уран зохёолшо бодото байдал дээрэ үндэһэлжэ, тэрэниие һанажа ухаан бодолойноо хүсөөр, һанаагаараа тэрэниие уран гоё болгожо, ном соогоо уран хайханаар, гоёор зохёогдоһон байдал бии бодгодог. Энэ байдалынь үнэн бодото байдалда адлирхуу байдаг. Тиимэһээ һурагшадта ойлгуулха шухала гэжэ хараалагдана.

Уран хайханай литература гү, али уран зохёол шудалан үзэлгын гол **зорилгонууд** гэбэл:

- уран хайханай литература хүнэй, хүн түрэлтэнэй ажаמידаралда тусхай һуури эзэлдэг, тэдэнэй хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ шанартай гэжэ ойлгуулха;
- уран хайханай литература шудалан үзэлгэ хадаа түрэл арадайнгаа ба бэшэшье арадуудай соёл болборсол, ёһо заншал ойлгожо абалгын тусгаар арга гэжэ ойлгуулха;
- исскустын этико-эстетическэ компонент байгуулха гуманитарна ойлгосонууды тайлбарилжа үгэхэ;
- уран зохёол уншаха дуратай болгохо, гоё хайханиие наринаар ойлгодог мэдэрэл хүмүүжүүлхэ;
- бодото байдал, ажабайдал ба исскуство, оршон тойрониие зүбөөр сэгнэжэ, тэдэндэ үнэтэй сэнтэйгээр хандахые һургаха;
- аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ һургаха, тэрэниие хүгжөөхэ;
- һурагшад уран хайханай зохёол зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр хадуужа абаха, шэнжэлжэ, сэгнэжэ һураха гол түлэб теоритико- литературна, эстетическэ ойлгосонуудтай болохо ёһотой.

Уран хайханай литература зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр, гүнзэгыгөөр ба өөрынгөө ажаמידаралда туһатайгаар ойлгожо абахын тула һурагшадые ойлгомжын аппараттай болгохо. Ушар иимэһээ программа дотор литературы теоридо онсо анхарал хандуулагдана.

УМК:

С.Д.Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Д. Митупова «Буряад литература» 5 класс, «Бэлиг» 2018, Х.Г. Цыденова, Ц.Б. Цыренова, Ж.Ц.Жамбуева «Буряад литература» 6 класс, хоер хубитай. «Бэлиг» 2018, С.А.Ошорова, С.С.Балданова «Буряад литература» 7 класс, хоер хубитай. «Бэлиг» 2018,

Х.Г. Цыденова, Б.Ш.Ширапова «Буряад литература» 8 класс, 2 хубитай «Бэлиг» 2017, С.А.Ошорова, Д.Б.Цыденов «Буряад литература» 9 класс хоер, хубитай. «Бэлиг» 2018.

Уран зохёолой гол удха, байгуулга, хэлэ зүбөөр ойлгуулха, һурагшадай һанал бодол зүбөөр бүрилдүүлхэ, ухаан бодолоо хэлэжэ һургаха хэрэгтэй. Класс бүхэндэ хэлэ хүгжөөлгөөр тусгаар саг хараалагдана.

Энэ программа зохёогдоходоо, баазова теоретико- литературна ойлгосонууд дээрэ үндэһэлжэ, тэдэниие гол принцип болгон байгуулагдаа. Класс бүхэндэ өөр өөрын баазова теоретико – литературна ойлгосо онсологдоо гэбэл иимэ:

Тус программа дотор түрүүшынхиеэ буддын шажанай хургаал, тэрэнтэй нягта холбоотой бурхан багшын хургаалнууд дээрэ үндэһэлжэ зохёогдоһон зохёолнууд оруулагдаа. Гэбэшье шажан мүргэл тухай ганса дунда классуудта үзөөд үнгэрхэ бэшэ, харин Буддын шажанай, бөө мүргэлэй хургаалнуудые бүхы классуудта дурдажа, хурагшадта хануулжа, мэдүүлжэ байха хэрэгтэй.

Программа дотор нилээн ехэ хуури арадай аман зохёолнуудта үгтөө. Юуб гэхэдэ, энээнгүйгөөр литературы асуудалнууд, илангаяа уран хайханай ёһо заншал, литературна хүгжэлтын, ментальна ёһо заншалнууд г.м. хүсэд хайнаар ойлгогдохогүй. Гэхэтэй хамта уран хайханай литература хадаа арадай аман зохёолой үргэлжэлэл гэжэ хэлэхэдэ болоно. Мүнөө үеын литературна зохёолнууд аман зохёолнуудгүйгөөр бэшэгдэнэгүй.

Хурагшадай үргэн дэлисэтэй байхын хажуугаар, түрэл литература хайнаар ойлгожо абахын тула программа дотор буряад литературада бии болоһон шэнэ зохёолнууд оруулагдаа. Хуушан программанууд соо, номууд соо байһан зарим зохёолнууд гаргагдаһан, зариманиинь классуудаар хэлгэгдэн үгтэһэн байна. Коммуникативно- творческо ажалнуудые хэрэглэжэ болохо байна.

Тус программа соо хурагшад гол түлэб иимэнүүд **онол шадабаритай болохогэжэ** хараалдагдана:

- үзэг бэшэгэй талаар зүбөөр, алдуугүйгөөр ба удхатайгаар (удхыень ойлгожо) уншаха оньһон аргатай, дадалтай болохо;
- уран хурсаар уншаха шадабаритай болохо;
- уран зохёолые сюжетно- композиционно нэгэдэл гэжэ хадуужа абаха;
- уран зохёол дотор авторыень, тэрэнэй зохёол соо зураглагдаһан геройнуудта ба үйлэ хэрэгүүдтэ, ушарнуудта, уншагшадта хандалгыё ойлгожо абаха;
- уран зохёол дотор этическэ, социальна- историческа ба нравственна- философско проблематика илгаруулха шадабаритай болохо;
- уран зохёолые ба тэрэнэй хубинуудые хаба соогоо бэеэ даагаад анализ хэхэ шадабаритай болохо;
- уран зохёолдо үндэһэ баримтатай эстетическэ сэгнэлтэ үгэжэ шадаха;
- уран зохёолые соёл болон ёһо заншалтай холбожо, тайлбарилха шадабаритай болохо;
- диалог ба монолог зүбөөр хэрэглэжэ, хэлэжэ шадаха болохо;
- элдэб янзын бэшэмэл ажалнуудые бүтээхэ шадабаритай болохо;
- шэнжэлгын ажалнуудые хэхэ шадабаритай болохо.

Буряад литературы хэшээлдэ хурагшадай наһандань болон ухаан бодолдонь тааруулжа, мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнүүд

Хурагшад гол түлэб иимэ юумэнүүдые мэдэхэ ёһотой:

- уншажа байһан зохёолойngoо автор тухай, номой нэрын удха тайлбарилга;
- уран зохоолшоной намтарһаа тон шухала мэдээнүүдые;
- уран зохёолой текстнүүдые;
- шудалан үзэжэ байһан зохёолой герой болоод гол үйлэдэгшэ нюурнууд тухай, зохёол соохи шухала үйлэнүүдые мэдэхэхээ гадна, тэдэнэй хоорондохи харилсаа холбоонуудые, типическэ удха шанар;

- уран зохёол бэшэхэ гол шухала арганууд, зураглалай янзанууд, зохёолой темэ, идей, гол удха, уран зохёолой геройнууд, сюжет г.м. литературна теориhoо ойлгосонуудые;
- байгуулгын (композициин) шухала онсо янзануудые, хэлэнэй зураглан тодорхойлхо арга хэрэгсэлнүүдые;
- программын эрилтын ёhoор сээжэлдэнэн шүлэгүүдые, эпическэ зохёолой хэһэгүүдые;
- литературна зан абари (характер), литературна тип, романтизм, реализм гэһэн ойлгосонуудай шухала шэнжэнүүдые г. м.

Һурагшад иимэ юумэнүүдые хэжэ шадаха ёһотой:

- уран зохёолшын зохёол соогоо бэшэнэн уран зураглалые хөөрөжэ;
- уран зохёолшын зураглаһан зурагые ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байһан зохёолой гол шухала үйлэнүүдые (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэнэн үгэ, хэрэг г.м. бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгажа;
- зохёол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтаганые, сагые, тэрэнэй хойшолонгые элирүүлжэ;
- үзэжэ байһан зохёолой хэлэнэй уран аргануудые, байгаалиин зураглалнуудые текст сооһоо илгажа;
- зохёолой идейнэ болоод уран һайханай талые харуулалгада сюжетдэй зүйлнүүдэй (үйлын хүгжэлтын эхин, үйлын уялдалга, үйлын хүгжэлтын эгээл дээдэ шата) үүргэ болон гол проблематика элирүүлжэ;
- үзэгдэжэ байһан зохёолнуудай байгуулгын (композициин) зүйлнүүдые илгажа;
- зохёолой удха задалан харуулхадаа, геройн үүргэ ба геройдо үгэнэн автарай сэгнэлтэ эли тодо болгожо;
- зохёолой геройнуудай өөр өөрын ба бултандань хабаатай шэнжэнүүдые тодорхойлон, характеристикэ үгэжэ, тэдэндэ автарай ямараар хандажа байһые элирүүлхэ зорилготойгоор геройнуудые зэргэсүүлжэ;
- уран зохёолнуудай текст лирическэ, эпическэ, драматическа жанрай байһаарнь тэдэниенэ хараадаа абажа, тодоор, уранаар уншажа;
- уран зохёолой геройнуудта характеристикэ үгэхэ сложно түсэб табижа;
- үзэжэ байһан зохёолой геройнууд тухай, тэдэндэ автарай ямараар хандажа байһые хараадаа абан, һурагша бүхэнэй, бүхы һурагшадай зэргэсүүлһэн аман гү, али бэшэмэл өөрын бодомжолготой найруулга (сочинени- рассуждени) зохёожо;
- монологическа хэлэлгэ һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа;
- түсэб табижа, тэрэ тоодо тезиснэ түсэб, мүн литературна - критическэ статьянуудаар конспект бэшэжэ;
- нэгэ гү, али хэдэн материалнууд дээрэ үндэһэлэн, литературна темээр элидхэл, соносхол (сообщени) гү, али реферат бэлдэжэ;
- үзэнэн зохёолоор гү, али хэдэн зохёолнуудаар проблемнэ шэнжэтэй аман ба бэшэмэл бодомжолготой сочинени (сочинени-рассуждени), тэрэ тоодо зэргэсүүлһэн характеристикэ зохёожо, мүн литературна ба публицистическэ темэнүүдээр бодомжолготой сочинени зохёожо;
- литературы асуудаонуудаар бэшэнэн хүдэлмэринүүдээр тезисүүдые ба конспектнүүдые табижа;
- бээ даагаад уншаһан номоор, хараһан кинофильмүүдээр, теледамжуулгануудаар, зүжэгүүдээр, уран зурагуудаар, шагнаһан хүгжэмөөр рецензи гү, али һанамжа бэшэжэ;

- уншаһан номой справочна аппарат, мүн литературна терминүүдтэй словарь, шэнэ толинууды хэрэглэжэ г.м.

Мүнөө үедэ шабинарай бэе махабад бэхижүүлхэ, элүүр энхые сахиха тухай асуудал гол асуудал болоод байна. Тиимэһээ энэ хуралсалай программаар үзэгдэхэ материал үхибүүдэй ухаан бодол болон наһандань таарамжатайгаар зохёогдонхой.

Багша творческо хандажа, хурагшадайнгаа наһа, бэлэдхэл, мэдэсэ, шадабари хараадаа абан ажаллаха ёһотой. Сээжэлдэхэ зохёолнууд класс бүхэндэ багшын үзэмжөөр үгтэхэ гэжэ хараалагдана.

Тус ажалай программа тематическа, социально-историческа, хронологическа, историко- литературна, теоретико – литературна принципүүды баримталжа байгуулагдаа.

Программын бүридэл

5 анги

Оршол	Литература – уран үгын искусство
	Уран зохёолой нюусанууд
	«Автор-Зохёол- Уншагша» гэхэн бодосо
Арадай аман зохёолой бага жанрнууд	Фольклор тухай ойлгосо
	Аман зохёолой түлэбүүд
	Сэсэ буляалдаан тухай
	Жороо үгэнүүд тухай
	Таабаринууд тухай
	Таабари зохёохо арганууд
	Онһон ба хошоо үгэнүүд
	Шалгалтын хүдэлмэри
	Арадай онтохон “Сэсэн хүүхэн”
Үргэлжэлһэн зохёолнууд. Арадай онтохонууд	“Сэсэн хүүхэн” онтохоной удха, сюжет
	Зохёолой анализ
	“Үнэгэн, буга. Хирээ гурбан”
	“Зол Шор хоёр”
	Буряад арадай онтохоход.
Буддын шажанай зохёолнууд	Буддын шажанай һургаал заабари
Литературна онтохонууд	Ш. Нимбуев. “Тархайн хүбүүн Зархай”
	Зохёолой сюжет ба композиции.
	Классһаа гадуур. Литературна наадан.
Үргэлжэрһэн зохёолнууд. Хөөрөөн (13 ч.)	Б-Б. Намсарайн “Алтаргана”
	Зохёолой анализ.
	Уран бүтээлэй хэшээл.
	Х. Намсараев “Үри нэхэбэри”
	Зохёолой байгуулга
	Шалгалтын ажал. . Уран бүтээлэй хэшээл.
	Д. Сультимов “Өөрыгөө хэһээбэ”
	Ц. Номтоев «Хилээмэн» (3 ч.)
	Таряан ажалтай зоной хилээмэндэ хандаса
	Шалгалтын ажал
	Хилээмэн хаанаһаа ерэдэг бэ?
	«Ажал хэхэдэ, аман хүдэлхэ» (найруулга)
Үргэлжэрһэн зохёолнууд. Туужа	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нотагаар Серёжын аяншалга» туужа (10 ч.)
	Һэеы гэр. Агууехэ бүхэ барилдаан”
	“Гурбан баатар. Айлноудаар”
	“Даага дэллээн. Тамга. Им.”
	Буряад арадай һайн һайхан ёһо гуримууд
	Хони хайшалаанда. Байгалай хилмэ.
	Серёжын сэдхэлэй байдал.
	Холын айлшанай аялдар һайн зан.
	Туужа соо харуулагдаһан буряад ёһо заншалнууд
	Сюжет, зохёолой анализ.
	Шалгалтын ажал
	Классһаа гадуур үгтэһэн туужанууд
	Шүлэглэмэл зохёолнууд
Шүлэглэмэл зохёолнуудай нюусанууд	
Ч.Цыдендамбаев «Ургыхан» /шүлэг/	
Ч. Цыдендамбаев “Сэсэгхэн” шүлэг	

	Ц. Зарбуев «Буряад орон» шүлэг
	А. Жамбалон «Галын хүнби»
	Буряадай тала жэлэй дүрбэн сагта
	Классхаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд
	Шалгалтын ажал
Басни	Басни тухай ойлгосо
	Г.Чимитов «Эрэ тахяа»
Зүжэглэмэл зохёолнууд	Зүжэглэмэл зохёолнуудай шэнжэ
	М. Батоин «Шэдитэ тулам»
	Зүжэгэй сюжетэдэй хүгжэлтэ
	Зохёол соо харуулагдаһан зүрилдөөн
Жэл соо үзэһэнөө дабталга	Жэл соо үзэһэнөө дабталга (үргэлжэрһэн зохёолнууд)
	Жэл соо үзэһэнөө дабталга (шүлэглэмэл зохёолнууд)
	Шалгалтын ажал. Тэрэнэй анализ.

6 анги

Уран зохёол-үгын искусство
Арадай аман зохёол
Онһон ба хошоо үгэнүүд.
Таабаринууд.
Буряад арадай аман зохёолой ёһо гуримай поэзи
Тоонто тайха, милаан, хорюул сээр тухай
Домог-үльгэ тухай ойлгосо.
Дэлхэйн бии болоһон тухай
Үльгэр тухай ойлгосо
Арадай аман зохёол. Үльгэр тухай ойлгосо. «Аламжа Мэргэн» үльгэр.
«Аламжа Мэргэн» үльгэрһөө хэһэгүүд
Нийтэ монголой уран зохёол
“Оюун түлхюур”
Һургаалай зохёолнууд тухай
Сажа Бандида Гунгаажалцан
Сайн үнэтэ эрдэнийн сан субашид
Ринчен Номтоев “Аршаанай дуһал” гэхэн тайлбари зохёол тухай
“Шэдитэ хүүр” гэхэн зохёол тухай
XX зуун жэлэй буряад уран зохёол
Уянга гү, али уянгата зохёол тухай
Пейзажна уянга
Хэлэнэй уран аргууд
Зэргэсүүлгэ
Эпитет
Метафора
Олицетворени
Эхэ орон
В.К. Петонов “Минии Росси”
Б.Д. Абидуев “Сонхоор малайһан һара”
Д.З. Жалсараев “Эхэ тухай дуун”

Үргэлжлэлхэн зохёол тухай
Ц.-Д. Ж-Б. Дамдинжапов «Юрын буряад эхэ».
С.С. Цырендоржиев “Шобоодой” (хөөрөөн)
Л.Д. Тапхаев “Фермын үхибүүд” (хөөрөөн)
Ц.Р.Галанов «Хүгжэм»
Ч.Цыдендамбаев «Шэнэ байшан» (хөөрөөн)
Хани нүхэсэл
Ч.Цыдендамбаев «Талын аадар» (хөөрөөн)
Ж.Б. Балданжабон
“Алханын нюусанууд” (туужаһаа хэһэгүүд)
Түрэл нютагай байгаали
Ц.Н.Номтоев
“Эдэбхи” (туужаһаа хэһэгүүд)
Г. Х. Базаржапова-Дашеева
«Зунай үдэшэ», «Нара хүлээнэб».
Басни тухай ойлгосо
Б.Б.Базарон «Эрдэмтэ эрбээхэй»
Э.С.Манзаров “Золдоо хатарһан зомгооһон”
Баллада тухай ойлгосо.
Лиро-эпическэ зохёол. Ц-Д. Дондогой
«Гэр тухай баллада».
Хүүгэдэй драматическа буряад уран зохёолой онсо шэнжэнүүд
М.Ж. Батоин “Хүхэ зүһэтэй үнэгэн”

7 анги

Оршол
Түүхэ домогууд.
“Балжан хатан” гэхэн түүхэтэ домог
Бабжа Барас баатар” гэхэн домог тухай
Эрдэни Хайбзун Галшиев – буряад арадайнгаа шэдитэн
Буряад арадай 18-19 зуун жэлнүүдэй бэшэмэл зохёолнууд
Н. Г. Дамдинов “Түрэл хэлэн, түрэхэн дайда”
Д. А. Улзытуев “Буряад хэлэн”
Б. Батхуу “Аялгата һайхан буряад хэлэмни”
Д. Ц. Дамбаев «Хүн тухай дуун”
Г. Ц. Дашабылов «Талын хүн”
М.Ж. Самбуев “Минии таабай”
Ц.Д.Х.Хамаев «Худалшан», «Мэхэшэн»
Литературна теори. Роман тухай ойлгосо.
Ч.Ц.Цыдендамбаевай намтар ба зохёохы зам. «Банзарай хүбүүн Доржо” романай гол удха.
Д.О.Батожабайн намтар ба зохёоы зам. “Шалхуу Рабданай хөөрөөһөө” зохёолой гол удха.
Ц. Н. Номтоевой намтар ба зохёохы зам. «Шагжын хула» зохёолой гол удха.
Б.Н.Ябжановой намтар ба зохёохы зам. “Хэрмэшэ” зохёолой гол удха
Ж.Т.Тумуновой намтар ба зохёохы зам. “Талын бүргэд” гэхэн зохёолой гол удха.

Н.Г.Дамдинов “Талын дуун”Литературна теори. Поэмэ тухай ойлгосо.
Литературна теори. Хошон үгэ болон сатира тухай ойлгосо.
Ц.Г.Шагжинай намтар ба зохёохы зам. “Будамшуу” зохёолой гол удха.

8 анги

<p>Арадайаманзохеол(4час). Арадайаманзохеолойхайханайзаншал.Мифүүд,Домогууд,Дуунууд,Онһонбахошооүгэнүүд.Ү реэлинүүд.Таабаринууд.Юртэмсэндүрбэлжэнтаабаринууд.Гүн Сакба тухай түүхэлһэн хөөрөөн.</p>
<p>«Гэсэр»эпос (6час). «Гэсэр»-бурядайгероическаэпосүүдэйэлитэехэнь.«Гэсэр»үльгэрэрдэмтэдэй суглуулан бэшэжэ, бүридхээн тухай. Туд үльгэрэй гол удха. Гэсэрэйдүрэ, дайшалхыхэрэг, ябадалайнь зорилго. Энэ эпосэй байгуулга, хэлэн, уранарганууд,мифическэзүйлнүүд. Үльгэр соо буряад, монгол, түбэд болон бусад арадуудай соел болбосоролойталаархарилсаанайньбаримтанууд.</p>
<p>«Монголойнюусатобшо» (4час). Зохеолой түүхэтэ үндэһэн ба сюжет. Образуудынь. «Монголой нюуса тобшо»баарадайаманзохеол.«Монголойнюусатобшо»гэһэнзохеолойудхашанар.</p>
<p>Замайтэмдэглэлнүүд(2час). Дамба-ДаржааЗаяев«Замайтэмдэглэлнүүдһээ».БазарБарадин«Буряад-монголойуггарбалайдомога».БудаРабданов«Худалдаанаймаан,түбэдэхэнэрнүүд.</p>
<p>Реалистическэһезаншал(7час) Реализм тухай ойлгосо. Реалистическэ ёһо заншал. Зүбөөр зураглалга зүбтэйбайлга хоерой хоорондохи илгаа. Уран зохеолой геройн доторой байдал зүбөөрзурагланхаруулхааргануудбахэрэгсэлнүүд.Психологизмтухай ойлгосо. Цыденжаб Дондубон. «Хиртэһэн һара». Геройн абари зан реалистическээрзурагланхаруулхаеһезаншал.Геройндоторболожобайһанзүрилдөөзураглалга.</p>
<p>ХоцаНамсараев«Цыремпил» (7час). Туужа соо революциин урдахи буряад ниитэ зоной байдал үргэнөөрхаруулагдаһаниинь. Туужа соо зураглагдаһан ангинуудай олон янзынтүлөөлэгшэнэрэйдүрэ.Цыремпилэйдүрэ.Туужынхэлэнэйуранарганууд. Авторай уранаар зохёон бэшэхэ шадабари. Литературын арадша ёһо. Литературнаеори.</p>
<p>30-аад онуудай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үеынлитература.(10час). К.Ш.Цыденов«Хээрэ»рассказ,Ц.Р.Галанов«Эсэгынхүбүүн»рассказ,Ц.Ц.Дондогой«Эхэтухайп оэмэ.</p>
<p style="text-align: center;">Буряадсонет(2час).</p> <p>М.Самбуев«Аласайзамдаюрөөнэб».Сонедүүдэйгүрлөө.Сонедэйтүүхэхээ. Ямараргаар бэшэгдэдэгтухаймэдэсэ.</p>
<p style="text-align: center;">Хүнтүрэлтэн,уггарбал,угизагуур (7час).</p> <p>Л.Д.Тапхаев«Андалдашагүйбаялиг».А.Г.Лыгденов«Нюдэнэйаршаан», «Үншэн» рассказауд. Мүнөө үе сагай шухала асуудалнуудай нэгэн болохо хүнэйһанаанай,зүрхэсэдхэлэй,доторойбайдалайореохурсазүрилдөөнүүдыешиидхэлгэ.</p>
<p>АлексейБадаев«Сэргэ»(1час). Уянгаташүлэгэй сюжет.</p>
<p>ЖамсоТумунов«Халуунзүрхэн»(2час). Дайнхүнэйбаарадзонойажабайдалда.Хүнонсобайдалда.</p>

<p>Цырен-Дулма Дондокова «Шулуунууддуулана» (3час). «Шулуунууд дуулана» гэжэ поэмын арадай түүхэтэ зам дээрэ үндэлжэ бэшэгдэһэниинь. Эхэнэр хүнэй хуби заяан тухай поэдэй уянгата, публицистическэ шэглэлтэйхөөрөөн.</p>
<p>Балдан Ябжанов «Эртын шуудэр» (8 час). Туужа соо арадай аманзохёолой заншал хэрэглэлгэ. Дайнай үсын үхибүүдэй ажабайдал ба ханинүхэсэл.</p>
<p>Доржо Эрдынеев «Түбэргөөнтэнэйхүбиэргэй» (5час.) Хүнэйажабайдалдаугайудхашанар. Эхээсэгийн нургаалайудхашанар. Хөөрөөн соо тоонто нютаг, гэр бүлын харилсаанай асуудалай шухалабайһанииехаруулалга.</p>

9 анги

Уран зохёол – үгын уран найхан
18 – 19 зуун жэлнүүдэй буряад арадай бэшэмэл зохёолнууд. “Тобчи домуг” гэжэ бэшэмэл зохёол тухай. Буряад арад зоние гэгээрүүлхэ ажаябуулга. Александр Игумнов болон бусад гэгээрүүлэгшэд тухай.
М.Сарьдаг “Саянам”, “Саяандаа”
Д. Дашанимаевай зохёохы зам тухай. “Тоёон” шүлэг тухай.
Ц.Галсанов «Табан таанараа магтанам» «Хэнгэргэ»
Д.Батожабай. “Багшашни хэн бэ?” туужатай танилсалга.
М. Самбуев “Минии таабай”, “Һайн даа, Урбаан таабай” шүлэгүүд
Н. Дамдинов Декабристын бэһэлиг шүлэглэмэл драма. бүлэгүүд
Ц. Галанов. «Саран хүхы» туужа
Ч.Р Намжилов. “Арбан табанай һарын толондо...” гһэн статьятай танилсалга.
Ш.Нимбуев “Эхын юрөөл”
Ц.Д.Хамаев «Ута намарай сэсэг»
Б. Ябжанов “Эхэ шоно”
Д.Д.Мункоевой намтар, зохёохы зам. “Эхэ тухай дуун”
Уянгата – үргэлжэлһэн зохёол
М.Осодоев “Ууган хүбүүн” . М.Осодоев тухай.
Б.Шойдоковой намтар. “Дайсанай ара талада” романай хэһэгүүд
Д. Эрдынеевэй намтар ба зохёохы зам. “Хазаар хара һахал”

Календарно-тематическа түсэблэлгэ, 5 анги			
Нара үдэр		Хэшээлэй сэдэб	Ажаябуулгын түхэлнүүд
түсэб			
		Литература – уран үгын искусство	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Толи сооһоо удхыень абаад бэшэхэ. Хүсэнэгтэ уран бүтээлнүүд юугээр хэгдэдэг бэ-бэшэхэ. Схемээр ажал /а/д/
		Фольклор тухай ойлгосо. Тоолуурнууд. Нааданууд	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Тест, уншалга. Тоолуурнуудые уншаха, наадануудые наадаха. Сээжэлдэхэ. (нурагшын үзэмжөөр)
		Сэсэ буляалдаан тухай	Хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно. Таблицаар ажал- фольклор литература хоёрой илгаа. Сэсэ буляалдаан – ролёор уншалга. Сэсэ буляалдаа зохёохо. Даабари стр. 10 /Аж/д/
		Жороо үгэнүүд тухай	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Жороо үгэнүүдые уншаха, таблицаар ажал, ажалай дэбтэрэй даабаринуудые дүүргэхэ. Жороо үгэнүүдые сээжэлдэхэ стр. 11 (нурагшын үзэмжөөр).
		Таабаринууд тухай	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Таабаринуудые уншаха, тааха, зохёохо, таблицаар ажал, ажалай дэбтэрэй даабаринуудые дүүргэхэ. Кроссворд стр. 25 аж.д. Тест 6 стр. 24 аж.д
		Онһон ба хошоо үгэнүүд	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Онһон ба хошоо үгэнүүдые уншаха, тайлбарилха, ребусуудые тааха. Таблицаар ажал, ажалай дэбтэрэй даабаринуудые дүүргэхэ. Бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно.Тест -стр. 26-27 аж.д 16 нюур даабари
		Арадай онтохон “Сэсэн хүүхэн”	Иимэ даабаринуудые дүүргэжэ шадаха гүб гэжэ бодомжолхо. Хэшээл- практикум- онтохонтой танилсаха.уншалга. удха тайлбарилга . ?2,3 н. 38
		“Сэсэн хүүхэн” онтохоной удха, сюжет	Буряад хэлэнэйнгээ уян нугархай байһыень ойлгуулха.Онтохоной удха дээрэ ажал. Тест (30 нюур)11 дэхи даабари (32 нюур)
		“Үнэгэн, буга. Хирээ гурбан”	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээл. Би буряадби гэхэн омогорхол түрүүлхэ.Уншалга. Зохёолоор ажал, когнитивна картаар хүдэлмэри. ? 2,3,4 нюур 40

		“Зол Шор хоёр”	Онтохоной хургаал заабари дээрэ хүмүүжүүлхэ. Уншалга, хөөрэлгэ, ажалай дэбтэрээр ажал, зураг зураха. (34-35)? 3,4 н. 44
		X\X«Онтохонууд гоё даа!	Буряд сэдхэлтэйгээр хүмүүжэхэ хэшээл. Би бурядби гэхэн омогорхол түрүүлхэ.Зохёолоор ажал, когнитивна картаар хүдэлмэри. Ажалай дэбтэрээр даабаринууд (33 –дахи нюур) Филворд тааха –стр. 22 –аж.д.
		X\X Онтохо зохёолго	Онтохонуудай сэдэб, хэлэн,байгуулга Онтохо зохёолго
		Буряд арадай онтохошод.	Онтохоной хургаал заабари дээрэ хүмүүжүүлхэ. Ажалай дэбтэрээр ажал (нюур 36). Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл. Даабари 8 нюур 36.
		Буддын шажанай зохёолнууд	Текстын удха дээрэ буянтай, нүгэлтэй хэрэгүүд тухай бодомжолхо«Юртэмсын заршам» зохёолоор ажал
		Буддын шажанай хургаал заабари	«Хоёр толгойтой бүргэд» уншаха стр. 51«Үлзытэ найман тэмдэг» олохо, удхыень тайлбарилха. Тест стр. 39 (ажалай дэбтэр)
		Ш. Нимбуев. “Тархайн хүбүүн Зархай”	Хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно Тест уншаха, хөөрэхэ
		Ш. Нимбуев. “Тархайн хүбүүн Зархай”	Зурагаар ажал. Зохёолой удхаар зураг зураха. Зохёол шүүмжэлхэ.
		Зохёолой сюжет ба композиции.	Тест –стр. 40 аж.д.Удхыень хөөрэхэ.
		Классчаа гадуур. Литературна наадан.	Урид уншанан зохёолнуудай удха тайлбарилхадаа, хайн муу гэшын илгаруулха. Багахан зохёолго /стр. 43 аж.д/ Зохёолгын тобшолол гаргаха
		Б-Б. Намсарайн “Алтаргана”	Зохёол уншаад, юу мэдэхэ болообиб гэжэ бодомжолхо. Зохёол уншаха, хөөрэхэ. Алтарагана тухай дуу шагнаха. Алтаргана зураха (стр. 46)
		Зохёолой анализ.	Уран гоеор хөөрэлгэ, ажалай дэбтэрээр ажал. Даабари 1-8 (45-46 нюурнууд
		Уран бүтээлэй хэшээл.	Удхыень хөөрэхээ бэлдэхэ. ? 4 н. 74 (ном)
		Х. Намсараев “Үри нэхэбэри”	Зохёол уншаад, юу мэдэхэ болообиб гэжэ бодомжолхо Удхыень хөөрэхээ бэлдэхэ
		Зохёолой байгуулга	Зохёол уншаха, хөөрэхэ. Хүсэнэгөөр ажал хэхэ. (47 нюур, ажалай дэбтэр.). Тестовэ даабари дүүргэхэ. (разд материал).
		Шалгалтын ажал. . Уран бүтээлэй хэшээл.	Тестовэ даабари (ажалай дэбтэрэй 48-дахи нюур).
		Д. Сультимов “Өөрыгөө хэхэбэ”	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Уншаха. Ажалай дэбтэрээр ажал хэхэ (Стр. 49-50) .

	Д. Сультимов “Өөрыгөө хэлээбэ”	Зохёолой түгэсхэл бэшэхэ (стр. 50 аж.д.)
	Ц. Номтоев «Хилээмэн»	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда ажал, хилээмэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Уншалга (1 бүлэг)
	Ц. Номтоев «Хилээмэн»	Асуудалнуудта харюу- стр. 90 -1-3«Хилээмэн» рассказай гол удхаЗохёохы проект «Хилээмэн» бүлэг уншаха-стр.90-93
	Ц. Номтоев «Хилээмэн»	Таряан ажалтай зоной хилээмэндэ хандаһан мэтэ би хандана гүб гэжэ бодомжолхо. 3-дахи бүлэг уншаха. Эпизод дээрэ ажал. 3-дахи бүлэг уншалга.
	Ц. Номтоев «Хилээмэн»	Хөөрөөнэй удхаар хөөрэлдөөн. Рассказай гол геройн шанар зурагаар харуулха – схемэ 1-стр. 51 аж.д Проект “Хилээмэн нагин”
	Х\Х Зохёолго«Хилээмэн нагин»	Зохёолго«Хилээмэн нагин» Зохёолгын оролто, гол хуби бэшэхэ
	Шалгалтын ажал	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно Тест. Манай нютагай таряан ажалай түрүүшүүл тухай хөөрэлдөөн
	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» туужа	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда буряад ёһо заншалаа сахилга ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Уншалга 1-5 дэхи бүлэгүүд. Айлшанаа угталга – ямар бэ- текстээр анализ
	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» туужа	Һүөөр бэлдэһэн эденэй зүйл хүсэнэгтэ, схемээр ажал дүүргэхэ (Стр. 53 аж.д)
	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» туужа	Һэеы гэр. Агууехэ бүхэ барилдаан” 1-дэхи даабари (аж.д. 53-дахи нюур) Һэеы гэрэй хубинуудые нэрлэхэ – стр. 54 аж.д
	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» туужа	Шагай наадан, хударга тухай проектнүүд. Наадаха. Кроссворд (аж.д. 55-дахи нюур)
	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» туужа	Холын айлшанай аялдар хайн зан. Тест – шалгалта. Зурагаар ажал - стр. 56 Схемэ – стр. 58- аж.д. Даабари - Моридой зүһэ оршуулха (разд материал
	Ц-Б. Бадмаев «Будамшуугай орон нютагаар Серёжын аяншалга» туужа	Уран гоёор хөөрэлгэдэ бэлэдхэл. Зохёолой удхаар түсэб табиха.Зохёолой удхаар 2 -2 асуудал зохёохо Схемээр ажал дүүргэхэ. Тестын даабаринуудые дүүргэхэ 1 56-дахи нюур (аж.д.)

	Буряад арадай найн найхан ёһо гуримууд	Туужа соо харуулагдаһан буряад ёһо заншалнууд Зохёолой удха бүхыдэнь дабтаха., хөөрэхэ
	Зурагаар хүдэлмэри	Хүнэй аман ба бэшгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Зурагаар хүдэлмэри
	Ч.Цыдендамбаев «Ургыхан» /шүлэг/	Шүлэглэмэл зохёолнуудые уншаха, темээр илгaha. Схемээр ажал (стр.60). Зурагаар ажал «Хабарай дуун» сээжэлдэхэ
	Ч.Цыдендамбаев «Сэсэгхэн» шүлэг	Ирагуу шүлэгэй жанр тухай ойлгосо Асуудалнуудта харюу – номой 148-дахи нюур) Уран гоёор уншалга.
	Ч. Цыдендамбаев “Сэсэгхэн” шүлэг	Һануулга хэрэглэн, шүлэгэй анализ хэхэ. Сээжэлдэхэ (номой 151-152-дахи нюурнууд)
	Ц. Зарбуев «Буряад орон» шүлэг	Буряад сэдхэлтэйгээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэжэ омогорхол түрүүлхэ. Уран гоёор уншалга. Сээжэлдэхэ (номой 153 –дахи нюур0
	А. Жамбалон «Талын хүнби»	Буряад сэдхэлтэйгээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэжэ омогорхол түрүүлхэ. Уран гоёор уншалга.
	Г.Чимитов «Эрэ тахяа»	«Эрэ тахяа» басни уншаад, эхэ эсэгэдээ ямараар хандана гэшэбиб гэжэ бодомжолхо. «Эрэ тахяа» басниин удха болон уран аргууд дээрэ ажал хэхэ. Ажалай дэбтэрээр ажал дүүргэхэ (65-66 –дахи нюурнууд).
	Г.Чимитов «Эрэ тахяа»	Бардам, тэнэг зан абаритай зон тухай бодомжолхо.«Эрэ тахяа» басниин уншаха, удха дээрэ ажал хэхэ. Стр.136 уншаха. Асуудал 1,2 номой 159 нюур
	Класһаа гадуур уншалгын хэшээл. Баснинууд	Таблицада аллегорин удха, гол геройнуудай характеристикэ үгэһэн үгэнүүд, басниин һургаал, тобшолол гаргаха.
	Класһаа гадуур уншалгын хэшээл. Баснинууд	Таблицада аллегорин удха, гол геройнуудай характеристикэ үгэһэн үгэнүүд, басниин һургаал, тобшолол гаргаха.
	Х\ХЗохёохы ажал	Зохёохы ажал
	Буряадай тала жэлэй дүрбэн сагта	Уран аргуудые олохо. Шүлэгэй анализ хэхэ. “Буряад хүнби” гэһэн сэдэбээр нарийруулга зохёохо. Байгаалида ямараар ханданабиб гэжэ бодомжолхо.
	Класһаа гадуур үгтэһэн шүлэгүүд	Ажалай дэбтэрээр шүүмжэлгын даабаринуудые дүүргэхэ (60-61-дэхи нюурнууд) Шүлэг зохёожо туршаха.Г. Дашабыловай “Алирһан” шүлэг соо уран аргууд

		Зүжэглэмэл зохёолнуудай шэнжэ	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно
		М. Батоин «Шэдитэ тулам»	Асуудалнуудта харюу- стр. 68 аж.д Ролёор уншалга. Диалог, монологой жэшээ олохо. Хуряамжалха (номой 160-161-дэхи нюурнууд)
		М. Батоин «Шэдитэ тулам»	Ролёор уншалга, Үйлын эршэдэлгэ тухай. Инсценировка хэжэ туршаха. Үйлэдэгшэ нюурнуудай абари зан элирүүлхэ
		М. Батоин «Шэдитэ тулам»	Хайшан гээд тулюур, ядуу зондо туһалжа боломоор бэ гэжэ бодомжолхо Ажалай дэбтэрэй 67-дохи нюурта даабаринууд.
		М. Батоин «Шэдитэ тулам»	Проект бэелүүлгэ.
		КГУ Н.Балдано «Сэсэн Максар»	
		Х\Х Зохёолго “Хэншье юуншье мартагдахагүй”	Зохёолго бэшэхэ
		Жэл соо үзэһэнөө дабталга (үргэлжэрһэн зохёолнууд)	5-дахи класста юу ойлгоһоноо, тиин хэды зэргын мэдэсын эзэн болонобиб гэжэ бодомжолхо. Зохёолнуудай удха дээрэ ажал. Гол геройнууд тухай хөөрэлдөөн. Уншалан зохёолоор 2-2 асуудал зохёохо.
		Жэл соо үзэһэнөө дабталга (үргэлжэрһэн зохёолнууд)	Намда найшаагдаһан зохёол (зохёолго)
		Жэл соо үзэһэнөө дабталга (шүлэглэмэл зохёолнууд)	5-дахи класста юу ойлгоһоноо, тиин хэды зэргын мэдэсын эзэн болонобиб гэжэ бодомжолхо. Шүлэгүүдэй шүүмжэлэл, уран аргуудые хануулан дабтах. Тестын даабаринуудые дүүргэхэ (разд.материал)
		Жэл соо үзэһэнөө дабталга (шүлэглэмэл зохёолнууд)	Шүлэг сээжэлдэхэ (нурагшын үзэмжөөр Минии дуратай шүлэг (анализ)
		Шалгалтын ажал. Тэрэнэй анализ.	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Тест (ажалай дэбтэрэй 69-70-дахи нюур)

Календарно-тематическа түсэблэлгэ, 6 анги			
Нара, үдэр		Хэшээлэй сэдэб	Ажаябуулгын түхэлнүүд
түсэб	факт		
		Уран зохёол-үгын искусство	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Ойлгосо хайтайгаар уншалга. Конспект бэшэлгэ. Таблицаар хүдэлмэри (11 н.). Сасуулга – 4 нюур -12
		Онһон үгэнүүд бахошоо үгэнүүд тухай мэдэсэ	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Зурагаар ажал. Онһон үгэнүүдые хүсэд болгожо бэшэхэ.
		Таабаринууд тухай	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно (аянга, хэлэлгын темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ). Таблицаар ажал. Зурагаар таабариин тайлбари харилсуулха Таабаринуудые уншаха, тааха, зохёохо. Кроссворд тааха
		Буряад арадай аман зохёолой ёһо гуримай поэзи	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Асуудалнуудта харюу үгэхэ.
		Тоонто тайха, милаан, тухай	түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Тоонто тайха ёһолол тухай. Милаанай ёһо гуримууд. Милаанай зорилго ямар бэ?
		Домог-үльгэр тухай ойлгосо	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ). Уншаха. Асуудалнуудта харюу.
		Арадай аман зохёол. «Аламжа Мэргэн» үльгэр	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Арадай аман зохёол тухай ойлгосо. конспект бэшэхэ. (21-26 н.) Таблицаар хүдэлмэри (29-30 н.), 1-2 бүлэгүүдые уншаха, асуудалнуудта харюусаха.
		Арадай аман зохёол. «Аламжа Мэргэн» үльгэр	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ). Зохёол дээрэ хүдэлмэри. Нурагшадай бэеэ даагаад хүдэлэлгэ
		«Аламжа Мэргэн» үльгэрһөө хэһэгүүд	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ). Зохёол дээрэ хүдэлмэри. Нурагшадай бэеэ даагаад хүдэлэлгэ.
		«Аламжа Мэргэн» Үльгэрэй удха, уран аргууд	Үльгэр соохи фантастическэ найруулгануудай удха шанар Наадануудые наадахадаа, гүнзэгы удхатай байһыень, бүлэг бүлэгөөр наададаг байһыень элирүүлхэ Бэхижүүлгын хүдэлмэри. Шалгалтын тест дүүргэхэ.

	«Аламжа Мэргэн –эрэлхэг зоригтой баатар» найруулга	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Зохёолой удхаар тест - шалгалта «Аламжа Мэргэн –эрэлхэг зоригтой баатар» гэнэн темэдэ найруулга бэшэхэ, тэрэнэй анализ.
	“Оюун түлхюур” Һургаалай зохёолнууд тухай	Ямар заабаринууд бэ? Зохёол уншаха. Гол бодол, идея элирүүлхэ. Таблицаар ажал.
	Сажа Бандида Гунгаажалцан (1182-1251)	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Үгтэһэн зохёолнуудые уранаар уншаха, һургаал заабаринуудые дэбтэртээ бэшэхэ, хадужа абаха. «Шэдитэ хүүр», «Хэнтэг үбгэн ба гэнэн хүгшэн». «Арсалан һарлаг хоёр».«Арсалан һарлаг хоёр».
	Ринчен Номтоев “Аршаанай дуһал	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно «Үргэлэй ямаан», «Һарһан эрбээхэй».
	“Аршаанай дуһал”гэнэн тайлбари зохёол тухай	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэнэн омогорхол омогорхол түрүүлхэ.«Бэлиг-үүн толи» зохёолһоо хэхэгүүдые уранаар уншаха. 116 нюурта 4 асуудалда бэшэмэл харюу үгэхэ. Энэ зохёол мүнөөшье гүнзэги удхатайТворческо хүдэлмэри
	“Аршаанай дуһал”гэнэн тайлбари зохёол тухай	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэнэн омогорхол омогорхол түрүүлхэ. Инсценировкадо бэлдэхэ. Түсэб зохёохо.
	Буддын шажанай уран зохёол тухай . ойлгосо. ”Шэдитэ хүүр”	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэнэн омогорхол омогорхол түрүүлхэ. Зохёолнуудые уншаха, шүүлбэри хэхэ.
	”Шэдитэ хүүр”	Үгтэһэн зохёолнуудые уранаар уншаха, һургаал заабаринуудые дэбтэртээ бэшэхэ, хадужа абаха. «Шэдитэ хүүр», «Хэнтэг үбгэн ба гэнэн хүгшэн». «Арсалан һарлаг хоёр
	”Шэдитэ хүүр”	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно.
	”Шэдитэ хүүр”	Шүүмжэлэл. Асуудалда харюусалга. Түсэб табиха
	Творческо практикум.	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Жэшээ болгон хоёр онтохон абахадаа, юугээрээ адлиб, юугээрээ ондооб гэжэ тусхай элидхэл бэлдэхэ.
	Уянгата зохёол тухай ойлгосо Пейзажна уянга	Пейзаж тухай ойлгосо. Уянгата зохёол тухай ойлгосо. Номоор ажал. Зураг ба шүлэгэй удха зэргэсүүлгэ
	Хэлэнэй уран арганууд	Хэлэнэй уран аргануудые мэдэсэ ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Уран арганууд гэнэн хүсэнэг зохёохо
	В. Петонов «Минии Росси»	Д.Жалсараев “Эхэ тухай дуун”, В. Петонов «Минии Росси»
	Б.Абидуев “Сонхоор малайһан һара”	Текстын удха дээрэ хүнэй ажамидал тухай бодомжолхо. Шүлэгүүдые уран гоёор уншаха. Зохёолой уран арганууд , шүүмжэлэл.
	Д.З. Жалсараев “Эхэ тухай дуун”	Шүүлэг уран гоёор уншалга.Сээжээр уншалга. Уран аргануудые олохо.

		Шүлэгэй шүүмжэлэл	Шүлэгэй шүүмжэлэл
		Х/х Уран үгын хэшээл	Уран гоёор уншалга. Зураг зураха
		Ц-Д. Дамдинжапов «Юрын буряад эхэ». I бүлэг.	Эхэ тухайгаа бодомжолго Үргэлжэлхэн зохёол тухай. Хөөрөөн тухай ойлгосо.
		«Юрын буряад эхэ». II - III бүлэгүүд	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда эхэ ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Асуудалнуудта харюу үгэхэ. Шүүмжэлэл хэхэ, уншаха, хөөрэхэ.
		Творческо практикум. Зурагаар хүдэлмэри	Эхэ тухай, геройн түхэл шарай зураглан хөөрөжэ хургаха. хурагшаддай дадал шадабари шалгалта В.гочар “Һаалишанай дүрэ” ба “Юрын буряад эхэ” зэргэсүүлхэ, зохёолго бэшэхэ
		С.С. Цырендоржиев “Шобоодой” (хөөрөөн)	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Уншаха, шүүмжэлхэ.
		Зохёолой сэдэб, гол бодол	Эдир наһандаа баатаршалга гаргаһан Шобоодой тухай. Зохёолой сэдэб, гол бодол элирүүлхэ.
		Л.Д. Тапхаев “Фермын үхибүүд” (хөөрөөн)	сэглэлтэ үгэхэ, уншаһан хэхэ (бүлэг) тухай һанамжаяа бэшэжэ һураха. 1. Үзэжэ байһан зохиолой шухала үйлэнүүдые (эпизодые) бэшэ үйлэнүүдһэнь илгахэ. 2. Уран гоёор уншалга, зүбөөр, ходорхойгоор уншаха.
		Ц.Р.Галанов «Хүгжэм» (хөөрөөн)	Уран гоёор уншалга, зүбөөр, тодорхойгоор уншаха. Түсэб зохёохо.
		Ц.Р.Галанов «Хүгжэм» (хөөрөөн)	Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл. Асуудалнуудта харюусаха
		ХХ Эжын һайхан сэдхэл	Эжын һайхан сэдхэл тухай бодомжолго зохёолго бэшэхэ
		Ч.Цыдендамбаев «Шэнэ байшан» (хөөрөөн) 1-2 бүлэгүүд	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Ролик хараха, сэдэб гаргаха Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.
		Ч.Цыдендамбаев «Шэнэ байшан» (хөөрөөн) 3-4 бүлэгүүд	Уншаха, дүтэрхы хүүрэхэ
		Ч.Цыдендамбаев «Шэнэ байшан» (хөөрөөн) 5-7 бүлэгүүд	Хамтын ажал хүсэтэй” хөөрөөнэй удхаар баримталха. Уншалга, удхаар хөөрөөлдөөн. Кроссворд зохёолго
		Зохёолой удхаар шалгалтын ажал	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Шалгалтын даабари дүүргэхэ.
		Ч.Цыдендамбаев «Талын аадар» (хөөрөөн)	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно.

		Зохёолой удха ба байгуулга.	хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Удхадань дүтэрхыгөөр хөөрөжэ хургаха Зохёолой герой тухай хөөрөжэ хургаха
		Ж.Балданжабон “Алханын нюусанууд” (туужаһаа хэһэгүүд)	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда хани нүхэр ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.
		“Байгаалиин таабари”	Хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно. Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.
		“Үүдэн сүмын дэргэдэ”,	Ерээдүй тухайгаа бодомжолго Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.
		“Алханын орой өөдэ”	Тоонто нюотагтаа би ямараар ханданабиб гэжэ бодомжолхо. Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.
		“Хододоо сугтаа!”	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.
		Шалгалтын ажал	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Тестовэ даабари дүүргэхэ.
		Ц. Н. Номтоев «Эдэбхи». Туужа. (I – II бүлэгүүд).	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Конспект бэшэхэ. Бүлэгүүдые уншаха. 3 асуудалда хөөрөлдөө эмхидхэхэ (57 н.).
		Ц. Н. Номтоев «Эдэбхи». Туужа. (III – IV бүлэгүүд).	Хизаар ороноо шэнжэллгэ гүнзэги удхатай байһыень элирүүлхэ Ойн ангууд тухай хөөрөө бэлдэхэ. Ангуудай буряад нэрэ мэдэхэ болохо.
		Ц. Н. Номтоев «Эдэбхи». Туужа. (V – VI бүлэгүүд).	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл нюотаг ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Энэ зохёолоор автор юун гэжэ хэлэхэеэ һанааб? һанамжаяа бэшэхэ.
		Хизаар ороноо шэнжэлгын талаар	Буряад хэлэнэйнгээ уян нугархай байһыень ойлгуулха. Багшын үзэмжөөр. Творческо хүдэлмэри.
		Түрэл байгаалия хамгалая!	Түсхэл Түрэл байгаалия хамгалая!
		Г. Х. Базаржапова-Дашеева «Зунай үдэшэ», «Нара хүлээнэб».	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэомогорхол түрүүлхэ. Аман үгөөрөө зураглан хөөрэхэ. Уран үгын аргуудые олохо.
		Г. Х. Базаржапова-Дашеева ««Нара хүлээнэб».	Уран гоёор уншаха. «Нара хүлээнэб». Шүлэгэй удхаар хөөрөлдөөн
		Басни тухай ойлгосо. Бато Базарон «Эрдэмтэ эрбээхэй».	Буряад сэдхэлтэйгээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Басни уншаад, герой ябадал муу гэхэн мэдэрэл түрүүлхэ. Басни тухай ойлгосо уншаха. Конспект бэшэхэ. Басни ямар хургаал заабари үгэнэб? Тобшолол хэхэ.

	Э.Манзаров «Золдоо хатархан зомгоонон»	Хомхой хобдог зан абари гээшэ нүгэл гэжэ ойлгуулха. Хүниие, амитаниие хайрлаха тухай бодомжолхо. Басниин юрэнхы удхыень хэлэхэ. Хөөрэлдөө-дискусси хээд, тобшолол гаргаха.
	Лиро-эпическэ зохёол. Баллада тухай ойлгосо.	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Лиро-эпическэ зохёолнуудые уншаха. Шалгалтын уншалга.
	Ц-Д. Дондогой «Гэр тухай баллада».	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Уран зохёолшын намтар уншаад, конспект бэшэхэ. Ёһотой баллада гэжэ баталха.
	М.Батоин “Хүхэ зүһэтэй үнэгэн”	Ямар хургаал абаабта? Уншаха, хөөрэхэ, шүүмжэлхэ.
	М.Батоин “Хүхэ зүһэтэй үнэгэн	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно.Сэдэб, гол бодол элирүүлхэ.
	М.Батоин “Хүхэ зүһэтэй үнэгэн	Р.Номтоевой “Хүхэ зүһэтэй үнэгэн” М.Батоинай “Хүхэ зүһэтэй үнэгэн” хоёрые зэргэсүүлхэ.
	Шалгалтын ажал	Юу ойлгоһоноо шүүмжэлхэ. Шалгалтын ажал дүүргэхэ.
	Шалгалтын ажалай анализ	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно.

Календарно-тематическа түсэблэлгэ, 7 анги			
Нара, үдэр		Хэшээлэй темэ	Ажаябуулгын түхэлнүүд
Түсэб	Факт		
		Түүхэ домогууд	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Түсэб бэлдэхэ.уран гоёор хөөрэхэ. Хориин 11 эсэгэнэрэй нэрэнүүдые сээжэлдэхэ. Ньюур - 16
		“Балжан хатан” гэхэн түүхэ домог	Буряад эхэнэрэй дшрэ тухай. Эхэнэрэй 9 эрдэни тухай.Уншалха, хөөрэхэ, удха тайлбарилха.
		“Балжан хатан” гэхэн түүхэ домогой удхын ба уран найханай анализ	Сэгнэлтэ үгэхэ, уншаһан хэхэг (бүлэг) тухай һанамжаяа бэшэжэ һураха.“Балжан хатан” гэхэн түүхэ домогой удхын ба уран найханай анализ
		“Бабжа Барас баатар” гэхэн домог тухай	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэхэн омогорхол омогорхол түрүүлхэ. зохёолһоо хэхэгүүдые уранаар уншаха.
		“Бабжа Барас баатар” гэхэн домог тухай	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Ульгэрэй удха элирүүлхэ. Асуудалнуудта харюусаха (20 н. 1-6 асууд.). Эпизод дээрэ хүдэлмэри.
		Творческо практикум: Түрэл нютагайм домогууд	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно асуудалда бэшэмэл харюу үгэхэ. Домогууд мүнөөшье гүнзэгы удхатай... Творческо хүдэлмэри
		Э.-Х.Галшиев – буряад арадайнгаа шэдитэн	Хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно. Уншаха, удха дээрэ ажал үнгэргэхэ.
		“Бэлиг-үүн толи”- шэдитэ зүйл мэтэ	Хүмүүжүүлгын удха тайлбарилха. Удхаар зураг зураха. һурагшын үзэмжөөр
		Творческо практикум: Хамтадаа бидэ юунһээшье сухарихагүйбди	Хамтадаа бидэ юунһээшье сухарихагүйбди гэхэн бодол түрүүлхэ. Творческо практикум:
		Буряад арадай XVIII- XIX зуун жэлнүүдэй бэшэмэл зохёолнууд	Аянга, хэлэлгын темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ ойлгохо. зохёолнуудые уншаха.
		Вандан Юмсуновай ажаябуулга, зохёолго.	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. зохёолнуудые уншаха.
		Эрилтэй хаанай гэрээд үгэ. Долоон хорото хүбүүдэй дүрэнүүд	Геройнууд абари зангууд. Зохёолой шухала бодол дээрэ ажал. Ульгэрэй удха, байгуулгын онсо шэнжэ элирүүлхэ
		Алтан Шаа Мүнгэн Шаа хоёрой хуби заяан	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно
		Эрдэмтэ Соохор мориной, тэнгэришүүлэй шэдитэ үүргэ	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл.

	“Эрдэмтэ Соохор моритой Эрилтэй хаан” гэхэн үльгэрээр хэшээл-проект (түсэл)	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Уншалга, хөөрэлгэ, шүүмжэлэл
	Н.Г. Дамдинов “Түрэл хэлэн, түрэн дайда”	“Түрэл хэлэн, түрэн дайда хоёроо хаанашье яба-бү марта гэхэн бодол түрүүлхэ. Уншалга, шүүмжэлэл
	Д.А. Улзытуев “Буряад хэлэн”	Буряад хэлэн-түрэл хэлэн Уран гоёор уншаха. Зохёолой нэрэ тухай хөөрэлдэхэ. Уянгын гол нюур элирүүлхэ. Шүлэг соохи гүн ухаанай бодолнууд тухай шүүмжэлэн хэлсэхэ. Асуудалнуудта харюусаха.
	Б.Батхуу “Аялгата һайхан буряад хэлэмни”	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Уран гоёор уншаха. Шүлэгүүд соохи гол бодол элирүүлхэ. Шүлэг соо хэрэглэгдэнэн уран аргуудые олохо. Асуудалнуудта харюусаха. , шүлэг оршуулжа туршаха.
	Х/Х Түрэл хэлэн тухай бодолнууд	Бодомжолго
	Д.Ц.Дамбаев “Хүн тухай дуун”	Буряад Уласай байгаали тухай мэдээсэл, бодомжолго. Хоёр уянгата шүлэгүүдые зэргэсүүлхэ. Асуудалнуудта харюусаха. Д.Дамбаев– буряад уянгын зохиолой жэргэмэл гэхэн сэдэбтэ элидхэл бэлдэхэ. Шшүлэгэй хэнэг сээжэлдэхэ.
	Г.Ц.Дашабылов «Талын хүн»	Тоонто нотагтаа би ямараар ханданабиб гэжэ бодомжолхо. Творческо хүдэлмэри. Шүлэг зохиохо. Минии түрүүшын туршалганууд.
	М.Ж. Самбуев “Минии таабай”	Аха зондо хүндэтэйгүүр хандаха гэхэн хүмүүжүүлгын асуудалнууд. Уран зохиолшын намтар уншаха.
	Ц.-Д. Х.Хамаев “Худалшан”, “Мэхэшэн”	Ерээдүй тухайгаа бодомжолго Уран уншалга. һүүлшын мүнүүдые сээжэлдэхэ. .
	Шалгалтын ажал	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Тест – даабари дүүргэхэ
	Литературна теори. Роман тухай ойлгосо	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Һанамжануудаараа хубаалдаха.
	Ч. Цыдендамбаевай намтар ба зохиохы зам	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Уншалга. Онһон үгын удха тайлбарилга. Д. Банзаров – түрүүшын буряад эрдэмтэн.

		Доржын хүршэнэр	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно уншалга, асуудалнууд ба даабаринууд.
		Доржын бага наһан	Доржын дүрэ. Бүлэгэй удхаар асуудалнуудыг зохёохо. Уншаһан бүлэгөөр түсэб табиha.
		Доржын багшанар	Хүнэй наһанда багшын нүлөө тухай бодомжолго. Анализ, багшатаяа болон нүхэдтээ хамта дүн гаргахa; - үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ болгохо. Доржын сэдхэлэй байдал зураглан харуулха. Ном сооһоо цитатануудыг хэрэглэхэ.
		Творческо практикум: Р.С. Мэрдыеевэй “ДоржоБанзаровай портрет” гэхэн зурагаар текст – зураглал бэлдэлгэ	Зэргэсүүлгэ хэхэ. (таблица - бэшэмэл харюу) Зураг зураха даабари. Творческо ажал
		Д.О. Батожабайн намтар ба зохёохы зам. “Шалхуу Рабданай хөөрөөнһөө” гэхэн зохёолой гол удха.	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Конспект бэшэхэ. Зохёол уншаха.
		Рабданай гэртэхин, бага наһан	Бүлүүдэй удхаар хөөрэлдөөн. Асуудалда харюусалга. Дүтэрхы хөөрөөн.
		Рабданай нүхэд ба тэдэнэй уршагта ябадалнууд	Словарна хүдэлмэри. Намжануудаараа хубаалдаха. Хоёрдохи бүлэг уншаха. Асуудалнуудта харюусаха.
		Колхозой ажабайдал үхибүүдэй хуби заяанда	Бүлүүдэй удхаар хөөрэлдөөн. Асуудалда харюусалга. Хуряангы хөөрөөн.
		Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа	Шалхуу Рабданай хуби заяанда анхаралаа хандуулха. Асуудалнуудта харюу.
		Ц. Номтоев “Шагжын хула” “Наранай гараха зүг руу”	Конспект бэшэхэ. Зохёол уншаха. Асуудалнуудта харюусаха. Морин эрдэни тухай зохёол сооһоо оложо уншаха. Интернет сонин болон сэтгүүлһээ мэдээсэл олохо, хөөрэлдөө эмхидхэхэ. Хөөрөөн тухай ойлгосо.
		“Бэрхэшээлтэ харгы”	Мориной бэрхэшээлтэ харгы. Схемэ зураха хөөрэхэ
		“Түрэл хүрэгтөө”	Буряад сэдхэлтэйгээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Ямар хургаал заабари үгэнэб? Тобшолол хэхэ.
		“Морин эрдэни” хэшээл-аяншалга	Амитаниие хайрлахa тухай бодомжолхо. Зохёолой юрэнхы удхыень хэлэхэ. Хөөрэлдөө-дискуссии хээд, тобшолол гаргахa.
		Б.Н. Ябжановай намтар ба зохёохы зам. “Хэрмэшэ” гэхэн зохёолой гол удха.	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно). Дайнай үеын үхибүүдэй хүндэ хүшэр ажабайдал тухай хөөрэлдөө эмхидхэхэ. Асуудалнуудта харюусаха.

		Хэрмэшийн эзэд.	Буряад сэдхэлтэйгээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Уншаха. Хөөрэхэ, шүүмжэлхэ.
		Дүрбэн хүлтэ нүхэрэй дүрэ	Амитаниие хайрлаха тухай бодомжолхо. Асуудалнуудта харюусаха. Геройнуудые зэргэсүүлхэ. Ном соо үгтэһэн бүлэгүүдэй удхаар түсэб зохёохо.
		Творческо практикум: Солбон Ринчинойай “Хүлээлгэ” гэхэн зураг хэрэглэн, хүбүүнэй нэрэһээ эсэгэдэнь бэшэг бэшэхэ.	Текстын удха дээрэ буянтай, нүгэлтэй хэрэгүүд тухай бодомжолхо. Солбон Ринчинойэй «Хүлээлгэ» гэхэн зураг хэрэглэн, хүбүүнэй нэрэһээ эсэгэдэнь бэшэг бэшүүлхэ.
		Ж.Т. Тумунойай намтар ба зохёохы зам. “Талын бүргэд” гэхэн зохёолой гол удха.	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэомогорхол түрүүлхэ.
		Ж.Т. Тумунойай намтар ба зохёохы зам. “Талын бүргэд” гэхэн зохёолой гол удха.	Хэһэг дүтэрхы хөөрэхэ. Түсэб зохёохо.Характеристикэ
		“Дүлэтэ жэлнүүдэй дурасхаалда” (Ц. Номтоевой “Шагжын хула”, Б.Ябжановой “хэрмэшэ”, Ж.Тумунойай “Талын бүргэд” гэхэн зохёолнуудай удхаар)	Буряад хэлэнэйнгээ уян нугархай байһыень ойлгуулха.
		Түсэл “Дүрбэн хүлтэ нүхэр”	Дүрбэн хүлтэ нүхэр”түсэл бээлүлгэ.
		Шалгалтын хүдэлмэри	Хөөрөөнүүдэй удхаар асуудалнууд Уншаһан зохёолоор 2-2 асуудал зохёохо.
		Класһаа гадуур уншалга	Хөөрөөнүүдэй шүүмжэлэл
		Литературна теори. Поэмэ тухай ойлгосо.	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно,хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно.
		Н.Г. Дамдинов . “Талын дуун”	Аянга, хэлэлгын темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ ойлгохо. Творческо практикум – Уянгата шүлэг зохёолго. Шүүмжэлэл
		Хэлэгэ хүгжөөлгэ. Жаргал гээшэ юун бэ?	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Уянгын зохёолнуудые үзэһэнөө дабталга. Дүн гаргалга.
		Творческо практикум: А.Т.Твардоскиин “Василий Тёркин”	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл

		болон Н.Дамдиновой “Талын дуун” хоёрыг зэргэсүүлгэ. Энэ хоёр авторнуудай онсо шэнжэ харуулалга.	текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно) Асуудалнуудта харюусаха. Түсэб табиha.Зохёолго бэшэхэ.
		Литературна теори. Хошон үгэ болон сатира тухай ойлгосо.	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Асуудалнуудта харюусаха. Түсэб зохёохо. Сатира тухай дүрим зохёохо.
		Драматическа зохёол. Драма. Ц. Г. Шагжин «Будамшуу». 1-хи үйлэ.	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Драматическа зохёол ба уран зохёолшын намтар уншаха, конспект бэшэхэ. 1-хи үйлэ.
		«Будамшуу».- шог зүжэглэмэл зохёол	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда хани нүхэр ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Адаг баян эрхим баян хоёрой илгаа ойлгохо. Хэһэг шэлээд, ролёор уншаха.
		Ц. Г. Шагжин «Будамшуу».	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Будамшуугай гү, али Найдан үбгэнэй монолог сээжэлдэхэ.
		Творческо практикум. Ц.Шагжинай бусад зохёолнуудынъ.	Аянга, хэлэлгын темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ тухай. Творческо хүдэлмэри. Тестовэ шалгалта. Зурагаар ажал. М.Г. елбоновой творчество тухай хөөрэлдөөн.
		Үзэһэн зохёолнуудаар шалгалтын тест	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно
		Классхаа гадуур уншалга	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Н.Дамдинов, С. Ангабаев, В.Аниүенко, Г.Ринчино, Д.Хобраков. шүлэгүүдые уран гоёор уншалга.
		Түсэл “Нютагаймнай уран зохёолшод”	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно Н.Дамдинов, С. Ангабаев, В.Аниүенко, Г.Ринчино, Д.Хобраков тухай хөөрэлдөөн.
		Жэл соо үзэһэнөө бүридхэл. Һуралсалай жэлэй дүн гаргалга.	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Шалгалтын уншалга-хөөрэлгэ. Һуралсалай жэлэй дүн гаргалга. Дабталга Уншагшадай конференци.
		Шалгалтын ажал	Бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно. Шалгалтын хүдэлмэри. Тест.
		Шалгалтын ажалай шүүмжэлэл	Буряад сэдхэлтэй гээр хүмүүжэхэ хэшээлнүүд. Би буряадби гэжэ омогорхол түрүүлхэ. Жэл соо үзэһэнөө дабталга. Дүн гаргалга.

8 класс . I четверть.(16ч.)

б	Төмөр		цаг
1	Оролтоугэ.Арадайаманзохёол		1
	Буряадарадайдуунууд.		1
	Үрээлнүүд		1
	«Абай-Гэсэрхүбүүн»1-2халаа		1
	«Абай-Гэсэрхүбүүн»3-5халаа		1
	«Абай-Гэсэр»хүбүүн6 -9халаа		1
	Буряадүльгэрнүүд.Абай-Гэсэрэйдүрэ		1
	Үльгэрэйкомпозици.Эпосэйпоэтикэ		1
	ГүнСакбатухай.Түүхэлхэнхөөрөөнүүд		1
	х/х«Гэсэр–арадайбаатар»зохёолгобэшэлгэ		1
	«Монголойнюусатобшо»1бүлэг		1
	«Монголойнюусатобшо»2бүлэг		1
	«Монголойнюусатобшо»3бүлэг		1
	«Монголойнюусатобшо»зохёолтухай.МонголУласай байгуулгатухай		1
	Д- Д.Заяев«Замайтэмдэглэлнүүдхээ»,Б.Рабданов«Худалдаа наймаан»,«Замайтэмдэглэлнүүд»		1
	Б.Барадин«Буряад-монголойуггарбалайдомога»		1
			16

2 четверть(14ч)

№	Темэ	Саг
1	Х.Намсараев«Цыремпил»туужын1хубиин1-2 бүлэгүүд	1
2	Туужын4-5бүлэгүүдэйудха	1
3	Туужын8-10бүлэгүүдэйудха	1
4	«Цыремпил»2хубиин1-4бүлэгүүд	1
5	Туужын5-6бүлэгүүдэйудха	1
6	Бүхызохёолойудха. Туужатухайойлгосо	1
7	х/х«Цыремпил– бурыадаарайтүлөөлэгшэ»зохёолгобэшэхэ	1
8	Ц.Дон«Хиртэһэнһара»1-2бүлэгүүд	1
9	Бүлэгүүдэйудхаархүдэлэлгэ.3бүлэг	1
10	Бүлэгүүдэйудхаархүдэлмэри	1
11	Туужын5бүлэг	1
12	Бүлэбатүрэлхидэйхоорондохихарилсаан	1
13	Реализм. Уранзохёолсоохигеройнсэдьхэлэйбайдал (психологизм)	1
14	х/х«Нютагтахамтынажалайхүгжэлтэ»элидхэлбэлдэхэ	1
		14

3четверть(22 ч.)

№	Темэ	Саг
1	Ж.Тумунов«Халуунзүрхэн»	1
2	«Дайнайүедэсоветзонойхаруулһан баатаршалга»зохёолго	1
3	А.Бадаев«Сэргэ». Уянгаташүлэгэйсюжет	1
4	К.Цыденов«Хээрэ»	1
6	х/х«Эрэхүнэйзосооэмээлтэхазаартабагтаха»хөөрэлдөөн	1
7	Ц.Галанов«Эсэгынхүбүүн»	1
8	Ц.Галанов«Эсэгынхүбүүн»	1
9	х/хБ.Доржиев«Хахасалга»зурагаарзохёолго	1
10	Ц.Дондогой«Эхэтухайпоэмэ»	1
11	Ц.Дондогой«Эхэтухайпоэмэ»	1
12	Поэмэтухайойлгосо	1
13	С.Ринчинов«Эхындүрэ»зурагаарзохёолго	1
14	М.Самбуев«Аласайзамдаюрөөнэб»сонедүүдэйгүрлөө	1
15	Сонедэйтүүхэхээ.	1
16	Ц.Дондокова«Шулуунууддуулана»поэмэ	1
17	Ц.Дондокова«Шулуунууддуулана»	1
18	Ц.Дондокова«Шулуунууддуулана»	1
19	Б.Ябжанов«Эртын шүүдэр»туужын1 бүлэг	1
20	«Эртыншүүдэр»2-4бүлэгүүдэйудха	1

21	«Эртыншүүдэр»5-ббүлэгүүддээрэхүдэлэлгэ		1
22	«Эртыншүүдэр»7бүлэгэйудха		
			22

4 четверть. (16 ч.)

№	Темэ		Саг
1	Б.Ябжанов«Эртын шүүдэр»8 бүлэг		1
2	«Эртыншүүдэр»15бүлэг		1
3	Арадайаманзохёолойзаншалуранзохёолдохэрэглэлгэ		1
	х/х«Дайнайүеснүхибүүд»зохёолгобэшэлгэ		1
	Д.Эрдынеев«Түбэргөөнтэнэйхүбшэргэй»хөөрөөн		1
	Д.Эрдынеев«Түбэргөөнтэнэйхүбшэргэй»		1
	Д.Эрдынеев«Түбэргөөнтэнэйхүбшэргэй»		1
	Хөөрөөнүүдэйцикл.Буряад уранзохёолсоохинравственна үндэһэнтухай		1
	х/х«Түбэргөөнтэнэйгэрбүлынонсоилгаа»зохёолгобэшэ лгэ		1
	Л.Д.Тапхаев«Андалдашагүйбаялиг»шүлэг		1
	А.Лыгденов«Нюдэнэйаршаан»		1
	А.Лыгденов«Нюдэнэйаршаан»		1
	А.Лыгденов«Нюдэнэйаршаан»		1
	Р.Мэрдыеев«Баянтала»зурагаарзохёолго		1
	к/уА.Лыгденов«Үншэн»		1
	А.Лыгденов«Үншэн»		1
			16

Календарна - тематическа түсэблэлгэ (9 класс)

нара, үдэр		Хэшээлэй темэ	
түсэб	факт		
		Оролто хэшээл. Литература, тэрэнэй хүнэй сэдхэлэй байдалда оруулдаг үүргэ. Уран зохёол-үгын уран найхан.	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Оролто үгэ. Зохёогшо – Дүрэ- Уншагша. Литература тухай тобшо мэдээн. 9-дэхи класста мэдэсэ ба шадабариде табигдаха шухала эрилтэнүүд тухай. Уянгата болон уянгата –үргэлжэлхэн зохёол
		XVIII-XIX зуун жэлнүүдэй буряад арадай бэшэмэл зохёолнууд.	Литературын хүгжэлтэ, уран найханай заншал юун бэ? Асуудалнуудта харюу (стр. 11
		Буряад арад зоние гэгээрүүлхэ ажаябуулга	Тобчи домуг” гэжэ бэшэмэл зохёол тухай. Буряад арад зоние гэгээрүүлхэ ажаябуулга. Александр Игумнов болон бусадгэгээрүүлэгшэд тухай.
		Уянгата болон уянгата – үргэлжэлхэн зохёол	Уянгата болон уянгата –үргэлжэлхэн зохёол: Б. Абидуевай «Самолёт» гэхэн поэмэ уншаад, уянгата –үргэлжэлхэн талыень олохо.
		Мүнхэ Сарьдагай «Саяандаа» гэхэн шүлэг.	Уянгата болон уянгата –үргэлжэлхэн зохёол. Мүнхэ Сарьдагай «Саяандаа» гэхэн шүлэгүүдэй гол дүрэнүүд тухай.
		Д.Дашинимаевай зохёохы зам тухай. “Тоёон” гэхэн шүлэг тухай.	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Тоёон” гэхэн шүлэг тухай. “Тоёон”, “Мүнхэ харьдаг”. Шүлэгэй ритм. ””
		Ц. Галсанов «Табан таанараа магтанам»,	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. Цэдэн Галсановай «Табан таанараа магтанам», “Хэнгэргэ”. Шүлэгэй удха тайлбарилха. Ниислэл Москва хото санаар хүрэнэн Буряад ороной табан басагад тухай мэдээсэл. ..
		X\X Зурагай ба шүлэгэй удхаар зохёолго	М. Е. Шестаковагай «На первенство» зурагаар ажалШүлэгэй анализ.
		XX зуун жэлэй 2-дохи хагадай буряад уран зохёол	Уран зохёол тухай лекци бэшэлгэ. Асуудалнууд
		“Д. Батожабай. Багшашни хэн бэ?”	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно Даширабдан Батожабайн намтар ба творчество тухай.Уран гоёор, тодоор уншалга.
		Д. Батожабай. Багшашни хэн бэ? «Нэрээ хухаранхаар,	Хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно. «Багшашни хэн бэ?» гэхэн туужа соохи «Нэрээ хухаранхаа, яһаа

		яһаа хухарһан дээрэ”	хухарһан дээрэ”, Чулуун-Батын дүрэ. һуралсалай үедэ Чулуун-Батын дабаһан бэрхэшээлнүүд (бэшэмэл харюу). «Нэрээ хухаранхаар, яһаа хухарһан дээрэ» гэһэн онһон үгын удха тайлбарилга. “Түрүүшын үдэрнүүд” бүлэгэй удха.
		Д. Батожабай. Багшашни хэн бэ?” “Хоёр атаман”. Чулуун-Батын «багшын» дүрэ	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Аха зоной нүлөө тухай бодомжолго. Николаев Дондуков хоёрой нүрэнүүдые задалан харуулха. «Эрдэни элэхэ бүрээ үнгэ ородог, эрэ хүн зобохо бүрээ ухаа ородог» гэжэ онһон үгын удхаар Чулуун-Батын ажабайдалаар холбожо, хөөрэлдөө үнгэргэхэ
		Д. Батожабай. Багшашни хэн бэ?” туужын байгуулга, сюжет.	«Хүнэй наһан соо багшын үүргэ» найруулга. Чулуун – Батада гурбан «багша»: ажабайдал, байдал (ситуаци), багша (хүн) дайралдаа гэхээр гү гэжэ бодомжолхо. А. Окладниковай «ПВЗ» зурагаар ажал
		Зохёолой уран тодорхой зүйл.	Зохёолой уран тодорхой зүйл. Туужын байгуулга, сюжет. Зохёолой уран тодорхой зүйл. Опорно схемэдэ түшэглэн бэшэхэ. Туужын сюжет, байгуулга тухай. Литературна теори. Чулуун - Батын «хүн болохо» ябадал.Шүүмжэлэл. Зохёолой удхаар хөөрэлдөөн.
		Х/Х Д. Батожабай. Багшашни хэн бэ?”гэһэн зоһёолой удхаар бэшэмэл хүдэлмэри	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. «Хүнэй наһан соо багшын үүргэ» найруулга. Опорно схемэдэ түшэглэн бэшэхэ.
		Н.Дамдинов. “Өөрөө урдатнай энэб...”	Уран зоһеолшын намтар. Гаарга нютаг тоонтотой гэжэ һануулха. Н.Дамдинов. “Өөрөө урдатнай энэб...” гэһэн статья. Н.Г. Дамдинов - поэт, драматург, оршуулагша, уран зоһеолшо.«Декабристнар Буриад орондо» гэһэн элидхэлэй (сообщени) материал суглуулжа, элидхэл хэхэ, реферат бэшэхэ. Тэрэнэй анализ.
		“Сибириин нүхэн хаалгануудаар” 1 бүлэг	Декабристнарай хуби заяан, тэрэнэй баатаршалга тухай бодомжолхо. Гол герой Бестужевай абари зангай хүгжэлтэ. Буриад арадай хүгжэлтэдэ ород арадай нүлөө. Гол герой Н.А Бестужевэй хуби заяан.Уншалга, конспект, слайд бэлэдхэл«Декабристнар Буриад орондо» гэһэн элидхэл (сообщение).
		«Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ» 2 бүлэг	Декабристнарай хуби заяан, тэрэнэй баатаршалга тухай бодомжолхо. «Декабристын бэһэлиг» зүжэг соохи Буриад орондо декабристнарай хуби заяан тухай
		“Декабристын бэһэлиг” 3 бүлэг	Эхэнэрнүүдэй дүрэ А.Муравьеваягай образ М. Волконскаягай образ. Уншалга,

			шүүмжлэл.
		Шүлэглэмэл драма тухай	Уран зохёолшын үүргэ тухай. Бэһэлигэй удха шанар. Шүлэглэмэл зүжэг зохёол. Уран зохёолой жанрнууды, түлэбүүды, тэрэнэй илгарал дабталга. Зохёолой удха, сюжет дабталга.
		Шүлэглэмэл зүжэг зохёол	Декабристнарай хуби заяан, тэрэнэй баатаршалга тухай бодомжолхо. Шүлэглэмэл зүжэг зохёол. Уран зохёолой жанрнууды, түлэбүүды, тэрэнэй илгарал дабталга.
		“Декабристын бэһэлиг” гэхэн зохёолоор бэшэмэл хүдэлмэри	Декабристнарай хуби заяан, тэрэнэй баатаршалга тухай бодомжолхо. Зохёолой удхаар шалгалта. “Декабристын бэһэлиг” гэхэн зохёолоор бэшэмэл хүдэлмэри, шалгалта. Бэһэлигэй удха шанар
		Цырен Галанов «Саран хүхы» туужа	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно. Ц.Галановай зохёолнууд тухай тобшо мэдээн. «Саран хүхы» туужа тухай. 1-2 дохи бүлэгүүды шүүмжлэн уншалга.
		Зохёолой гол герой Виктор Горбунов	Уран зохёолшын бэлиг шадабари. Зохёолой гол герой Виктор Горбунов. 3-дахи бүлэг шүүмжлэн уншалга. Зохёолой удхы гунзэгыгоор ойлгуулха. Ёурагшадай аман хэлэлгэ хүгжөөлгын ажал ябуулха, ухаан бодолыень гүйлгүүлхэ, хадуун абалга найжаруулха.
		Зохёолой гол геройнууд: лесник Гомбо-Доржо, студентка Долгор	81-дэхи нюурта үгтээн 5 асуудалнуудаар хөөрэлдөөн
		Байгаали зураглаһан хэһэгэй анализ	Байгаалида хомхой шунахайгаар, хайра гамгүйгөөр хандагшадай образууд (Нахалша, Шара Володя г.м.)
		Зохёолго «Байгаали - манай түрэхэн гэр»	Текстын удха дээрэ буянтай, нүгэлтэй хэрэгүүд тухай бодомжолхо. Үхибүүдэй дадал, мэдэсэ шалгалта. Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Зохёолой дүрэнүүдэй хүгжэлтэ элирүүлхэ. Зохёолго «Байгаали - манай түрэхэн гэр»
		Арадай аман үгэ зохёол соо	Зохёол соо арадай аман зохёол хэрэглэлгэ
		Шалгалтын ажал	Үхибүүдэй дадал, мэдэсэ шалгалта. Зохёолой удхаар бэхижүүлгэ хэхэ. Тест
		Ч.-Р. Намжилов. “Арбан табанай харын толондо...”	Чимит-Рыгзен Намжилов. “Арбан табанай харын толондо...” гэхэн статьятай танилсалга. “Монголой дэбтэрхээ” (“Монгол ороной морид хурдан”, “Сагаан үнгэ найхан”, “Урилдаан дээрэ”) абтаһан шүлэгүүдэй удха болон уран аргууд дээрэ ажал.
		Ш.Нимбуев “Эхын	Эхэ гэсшэ нангин хүн гэжэ бодол түрүүлхэ

		юрөөл”	.Ш.Нимбуев “Эхын юрөөл” шүлэгэй удха болон уран аргууд дээрэ ажал. Уран гоёор уншалга.
		Ц.-Д. Хамаев. “Ута намарай сэсэг”	“Уран зохёолшотой нүхэсэжэ ябаһандаа жаргалтайб” гэхэн статья удха, хөөрөлдөөн. Туужын 1-дэхи бүлэг шүүмжэлэн уншалга.
		“Ута намарай сэсэг”. 2-3 –дахи бүлэгүүд	“Ута намарай сэсэг”. 2-3 –дахи бүлэгүүдые шүүмжэлэн уншалга
		“Ута намарай сэсэг”. 4,5 бүлэгүүд.	Текстын удха дээрэ буянтай, нүгэлтэй хэрэгүүд тухай бодомжолхо. “Ута намарай сэсэг”. 4,5 бүлэгүүдэй удха дээрэ ажал“Ута намарай сэсэг”. 4,5 бүлэгүүдые шүүмжэлэн уншалга.
		“Ута намарай сэсэг”. 6-дахи бүлэг	“Ута намарай сэсэг”. 6-дахи бүлэгэй удха дээрэ ажал. “Ута намарай сэсэг”. 6-дахи бүлэг шүүмжэлэн уншалга, хөөрөлгэ
		“Ута намарай сэсэг”. 7-дохи бүлэг.	“Ута намарай сэсэг”. 7-дохи бүлэгэй удха дээрэ ажал. “Ута намарай сэсэг”. 7-дохи бүлэг шүүмжэлэн уншалга, хөөрөлгэ
		Бухаади үбгэнэй дүрэ. Хүн ба байгаали.	Текстын удха дээрэ буянтай, нүгэлтэй хэрэгүүд тухай бодомжолхо. Бухаади үбгэнэй дүрэ. Хүн ба байгаали тухай. Бодомжолго, шүүмжэлэл, тайлбарилга
		Туужын байгуулга, сюжет.	Хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб гэжэ ойлгоно. Туужын байгуулга, сюжет. Шүүмжэлэл. Ута намарай сэсэг” зохёолой удхаар тест-даабари дүүргэхэ.
		“Ута намарай сэсэг” зохёолоор бэшэмэл хүдэлмэри.	Байгаалида би ямараар ханданабиб гэжэ бодомжолхо. “Ута намарай сэсэг” зохёолоор бэшэмэл хүдэлмэри. Найруулга бэшэхэ.
		Балдан Ябжанов «Эхэ шоно» туужа	Балдан Ябжановай зохёохы зам тухай. Зохёолой гол удха. Туужын гол идея. Эхэ шонодо юундэ хүнэй шанар үгэнэб? Туужын уянгата үндэнэ элирүүлхэ. Зохёолой уран тоналностьУншалга. Туужын уянгата үндэнэн тухай.
		Даша-Дабба Мункоевой зохёохы зам Уянгата – үргэлжэлхэн зохёол	Даша-Дабба Мункоевой зохёохы зам тухай. Шүлэг үргэлжэлхэн шүлэг хоёрой илгаанууд, онсо шэнжэнүүд. «Эхэ тухай дуун» зохёол«Эхэ тухай дуун» зохёол шагналга, уншалга. «Эхэ тухай дуунай» сэдэб, удха, уран аргуудые тайлбарилха. Үгтэн асуудалнуудаар хөөрөлдөөн
		X/X Эхэ	Өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда эхэ хүнэй нүлөө тухай бэшэмэл хүдэлмэри
		М. М. Осодоев. «Ууган хүбүүн» туужа	М. Осодоевой творчествой танилсуулха. «Ууган хүбүүн» (туужа). Гол герой Владимир Бильдушкиновой дүрэ.
		М. М. Осодоев. «Ууган хүбүүн» туужа	“Ууган хүбүүн” тайлбарилан уншалга . Түлгэ таабайн дүрэ. Түлгэ таабайн заабринуудые бэшэхэ, тайлбарилха

		М. М. Осодоев. «Ууган хүбүүн» туужа	“Ууган хүбүүн” бүлэгэй удхаар хөөрэлдөөн. Бүхэ барилдаан туухай мэдээсэл.
		Даманска арал шадархи тулалдаан.	«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа». «Ууган хүбүүн» гэжэ повестиин бодото ажабайдал дээрэ үндэһэлжэ, бэшэгдэһэн тухай. Даманска арал шадархи тулалдаан
		Баатарай нэрье мүнхэлһэн бэшэгүүд	Владимирай эрэлхэг зориг, тэрэнэй баатараар унаганиинь, зо-хеолой биографическа шэнжэтэй байһаниинь
		Гол герой Владимир Бильдушкиновой дүрэ.	Владимир Бильдушкиновой бага наһан, эдир залуу наһан, һанал бодол, эрмэлзэл, ажабайдалайнь абари зан, Эхэ Оронойнгоо үнэн сэхэ патриот байһаниинь, тэрэнэй хүмүүжэлгэдэ гэр бүлын, һур-гуулиин, ахамад зоной нүлөөн тухай хөөрэлдөөн
		Х/Х Баатаршалга тухай бодомжолго	Баатаршалга тухай бодомжолго. Мүнөө үсын баатарнууд
		Баримта туужа тухай ойлгосо	Баримта туужа
		Б.Шойдоков “Дайсанай ара талада”.	Зохёогшо – Дүрэ- Уншагша. Үргэлжэлһэн зохёол тухай. Тэрэнэй янзанууд тухай. Б.Шойдоков “Дайсанай ара талада” романай 1-дэхи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг. Шүүмжэлэн уншаха. Ара талын ажалшад манай бүлэдэ
		“Дайсанай ара талада”: 1-дэхи бүлэгэй 2,3 –дахи хэһэгүүд	Хэһэгүүдэй сюжет тайлбарилха: үйлын уялаа, үйлын хүгжэлтэ, эршэдэлгэ, түгэсхэгшэ. 1-дэхи бүлэгэй 2,3 –дахи хэһэгүүдые шүүмжэлэн уншаха
		“Дайсанай ара талада”: 2-дохи бүлэгэй 1 –дэхи хэһэг	Туужын хэлэнэй онсо шэнжэнүүдые элирүүлхэ. Проблемнэ асуудал табиha, өөрынгөө һанамжануудые һурагшад урид хэлэхэ, хубаалдаха. “Дайсанай ара талада”: 2-дохи бүлэгэй 1 –дэхи, 3-дахи бүлэгэй 1-дэхи хэһэг
		“Дайсанай ара талада”: 5, 6, 7 -дохи бүлэгүүд	“Дайсанай ара талада”: 5, 6, 7 -длхи бүлэгүүдые уншалга.шүүмжэлгэ
		“Дайсанай ара талада”: 8, 9-дэхи бүлэгүүд	Шүүмжэлэн уншаха. сюжет тайлбарилха. Дүтэрхы хөөрэхэ
		“Дайсанай ара талада”: 13-дахи бүлэгэй 2,3 –дахи хэһэгүүд	Сюжет тайлбарилха: үйлын уялаа, үйлын хүгжэлтэ, эршэдэлгэ, түгэсхэгшэ
		“Дайсанай ара талада”: 16-дахи бүлэгүүд	Литературна викторинын зорилго: хэр зэргэ һурагшад тус зохёолой удха, тэрэнэй авторай биографи, творчество мэдэхыень элирүүлхэ. Литературна теори: үйлын уялаа, үйлын хүгжэлтэ, эршэдэлгэ, түгэсхэлгэ. Хэшээл - мурьсөөн. Роман тухай ойлгосо

		Зохёолой гол идей«Дайн хүнэй ба арад зоной ажабайдалда»	Үгтэһэн асуудалнуудаар хөөрэлдөөн. “Хүн онсо байдалда” гэхэн сэдэбээр хөөрэлдөөн. Зохёолой удхаар тест-шалгалта.
		Зохёолой удхаар, түүхэ дээрэ үндэхэлэн ба зурагаар зохёолго	«Дайн хүнэй ба арад зоной ажабайдалда» найруулга Дайн хэды ехэ хохидол. Гашуудал асарнаб гэхэн бодол түрүүлхэ
		Шог зүжэглэмэл зохёол	Шог зүжэглэмэл зохёол тухай. Зүжэгэй жанрнууд: арадай наадан, хатар, гурим заншалай ёһололнуудые гүйсэдхэлгэ. Тэдэнэй онсо янза .Уншалга. 192 нюурта дэхи нюурта үгтэһэн асуудалнуудаар хөөрэлдөөн.
		«Хазаар хара хахал»- шогто водевиль	. Баир Эрдынеевэй «Хазаар хара хахал» шогто водевиль тухай. Уншалга. 192 нюурта дэхи нюурта үгтэһэн асуудалнуудаар хөөрэлдөөн
		Баир Эрдынеевэй зохёолой зүрилдөөн	Баир Эрдынеевэй «Хазаар хара хахал» зохёолой зүрилдөөн. Зүжэгэй дүрэнүүдэй хэлэ шүүмжэлхэ. Ролёор уншалга.
		«Хазаар хара хахалай» сэдэб, байгуулга	«Хазаар хара хахалай» сэдэб элирүүлхэ. Зохёолой гол удха элирүүлхэ. Зүжэгэй энеэдэтэй зүйлнүүд Хэнэй дүрэ дура, һонирхол татанаб? Хөөрэлдөөн.олохо. Шог зүжэглэмэл зохёол тухай.
		Шалгалтын ажал	Аянга, хэлэлгын темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ ойлгохо. Жэл соо мэдэхэ болоһон шадалаа тестээр шалгалта. .

Нуралсалай-методическа хангалга

1. «Буряад литература», 5 класс, С.Д. Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Х. Митупова- Улаан-Үдэ, «Бэлиг» хэблэл, 2018 он
2. Ажалай дэбтэр «Буряад литература», 5 класс
3. Цыденова Х.Г., Жамбуева Ж.Ц., Цыренова Ц.Б., Буряад литература. 6-дахи классай нуралсалай ном-хрестомати. Хоёр хубитай. – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» түб, 2018.
4. Ошорова С.А., Балданова С.С. Буряад литература. 7-дохи классай нуралсалай ном-хрестомати. Хоёр хубитай. – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» түб, 2018.
5. Ц.Б. Бадмацыренова, К.Н. Гармаева, Б.Ш. Ширапова «Буряад литература» 1-2 –дохи хуби, 3-дахи хэблэл. – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2012 он.
6. С.А. Ошорова, Д.Б. Цыденов «Буряад литература» нуралсалай ном – хрестоматии 1-2-дохи хубинууд, Улаан-дэ, ГБУ РЦ «Бэлиг», 2018 он.
7. «Буряад нургуулийн программа», 5-11 классууд.составитель: С.Ж. Балданов - Улаан – Үдэ: «Бэлиг», 2009 г.

Шэнэ онол арга:

1. Ноутбук
2. Проектор

Интернет-арга

1. <https://buryadxelen.com/>
2. <http://nomoihan.com/bur/>
3. <https://nom.buryat-lang.ru/>

1. Уран зохёол миндаһан дээрэ МРЗ
2. Мүнгэн дуһалнууд . Буряад зохёолой алтан жасаһаа